

تحلیل بهره‌وری و تخصیص بهینه عوامل تولید در صنعت طیور ایران

(مطالعه موردی شهرستان تبریز)

* قادر دشتی - ** سعید یزدانی

چکیده:

رشد فزاینده جمعیت جهان بویژه در کشورهای جهان سوم از طرفی و محدودیت منابع تولید فرآورده‌های غذایی از طرف دیگر ضرورت و اهمیت بذل توجه بیشتر به رشد بهره‌وری عوامل تولید در فرایند توسعه را بیش از پیش نمایان ساخته و در بسیاری از کشورها شکل عملی به خود گرفته است. کشور ایران با داشتن حدود ۱۰۰ میلیون واحد دامی و حدود ۱۸ هزار واحد مرغداری از زمینه بسیار مستعد و مناسبی برای رشد و توسعه بویژه از بُعد کشاورزی برخوردار است لیکن در طی سالیان متصادمی به دلیل وجود نارسائی‌های متعدد از رسیدن به هدف توسعه بازمانده است. پژوهش‌های اقتصادی در زمینه تحلیل بهره‌وری عوامل مؤثر در تولید گوشت مرغ و استفاده بهینه از منابع موجود و در دسترس و در نهایت شناخت تنگناها و نارسائی‌های مربوطه در زمانی که پیوستن ایران به گات مطرح است ضروری می‌نماید.

تحقیق حاضر کوششی است در این راستا که با هدف بررسی و تحلیل بهره‌وری و تخصیص بهینه عوامل تولید در واحدهای مرغداری گروشی به اجرا درآمده است. بدین منظور از اطلاعات و داده‌های جمع‌آوری شده از مرغداری‌های گروشی شهرستان تبریز (زمستان ۷۳) بهره‌گرفته شد. با استفاده از داده‌های مذکور با گزینش و برآورد مناسب‌ترین تابع تولید ضمن شناسایی عوامل مؤثر بر تولید به محاسبه بهره‌وری جزئی نهاده‌ها و نیز ارزش بهره‌وری آنها پرداخته شده. سپس مسئله تخصیص یا عدم تخصیص بهینه عوامل (کارایی تخصیصی) مورد بحث قرار گرفته است. همچنین برای داشتن تصویری واقع‌بینانه از عملکرد واحدهای مورد مطالعه بهره‌وری کل عوامل تولید (TFP) اندازه‌گیری شده است. مزیت استفاده از بهره‌وری کل، ملحوظ داشتن اثرات متقابل و جایگزینی بین عوامل و برخورداری از درجه اطمینان بیشتر بواسطه حضور تمامی نهاده‌های مربوط در محاسبه آن می‌باشد. در خاتمه با تفکیک واحدهای تولیدی از نظر ظرفیت پرورش مرغ مسئله اقتصاد مقیاس و تحلیل صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس و معاقب آن بهره‌وری جزئی و کلی عوامل و نیز تخصیص بهینه آنها در هر گروه مورد بحث و بررسی واقع گردیده است.